

Översyn av resursfördelningsmodell

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

- att den särskilda ersättningen till små skolor på landsbygden upphör från och med år 2025,
- att grundresursen i fritidshem baseras på årskurs istället för ålder från och med år 2025 samt att grundresursen för elever i årskurs 4-6 uppgår till 60 procent av grundresursen för elever i årskurs F-3 år 2025 samt 75 procent av densamma från och med år 2026,
- att nyanländpeng från och med år 2025 även omfattar elever i förskoleklass,
- att index för grundresursen i grundskolan från och med år 2025 uppgår till 106 för årskurs 4-6 och 118 för årskurs 7-9,
- att i övrigt i nuläget lämna nuvarande principer för resursfördelning oförändrade samt
- att ge barn- och skolförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till uppdaterat reglemente *Resursfördelningsmodell till förskola, grundskola och fritidshem i Lunds kommun* i enlighet med ovanstående att-satser.

Sammanfattning

Barn- och skolförvaltningen har, i enlighet med *Direktiv Översyn av resursfördelningsmodell* (dnr 2023/4433), sett över och utrett vissa delar av barn- och skolnämndens resursfördelningsmodell. Följande har ingått i översynen:

- Den särskilda ersättningen till små skolor på landsbygden
- Fördelning av grundresurs fritidshem

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

- Fördelning till anpassad grundskola
- Översyn av nyanlämping
- Möjligheten att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal
- Möjligheten att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem
- Modellen för extraordinärt stöd (EOS)
- Beaktande av utredning om strukturresursens effektivitet
- Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan

Förslag till uppdaterat reglemente *Resursfördelningsmodell till förskola, grundskola och anpassad grundskola* tas fram och delges barn- och skolnämnden för information under hösten 2024. Därefter beslutar barn- och skolnämnden om reglementet i samband med sitt beslut om verksamhetsplan i början av 2025.

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-08-13
Översyn av resursfördelningsmodell
- Rapport Översyn av resursfördelningsmodell inkl. barnkonsekvensanalys 2024-08-13
- Bilaga 2. Ekonomiska konsekvenser 2024-08-13

Ärendet

Bakgrund

Skolans och förskolans resursfördelningsmodell syftar till att fördela resurser på ett rättvist och transparent sätt, för att säkerställa att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning oavsett socioekonomiska förhållanden, geografisk placering eller andra faktorer. Modellen är avsedd att säkerställa att skolor och förskolor får den finansiering som krävs för att ge en god utbildning och stöd till barnen och eleverna, samt att främja en effektiv användning av resurser.

En översyn av *Resursfördelningsmodell till förskola, grundskola och fritidshem* gjordes senast 2016. Efter beslut från kommunstyrelsen i december 2020 utvärderades den delen av modellen som rör strukturresursen under 2021 (dnr 2020/7891). Efter genomförd utvärdering fick förvaltningen i mars 2022 bland annat i uppdrag från barn- och skolnämnden att ta fram direktiv för en översyn av

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

gällande resursfördelningsmodell i de delar som inte omfattades av den genomförda utvärderingen av strukturresursen.

Direktivet, som fastställdes i juni 2023 (dnr 2023/4433), klargjorde vilka delar av modellen som skulle ses över. I direktivet fanns även förslag på områden för översyn som inte ingår i nuvarande modell men som förvaltningen såg ett behov av att utreda. Att förvaltningen föreslog att just dessa delar skulle ingå i översynen berodde på att detta är områden som identifierats som utmanande i verksamheterna.

Översynen har gjorts av en arbetsgrupp på barn- och skolförvaltningen. Arbetet har med jämna mellanrum stämts av dels med en styrgrupp bestående av representanter från förvaltningens ledningsgrupp och dels med en referensgrupp bestående av rektorer för samtliga berörda skolformer. Vidare har arbetet stämts av i facklig samverkan och med barn- och skolnämnden under hösten 2023 och våren 2024.

Ett antal mindre justeringar har gjorts i rapporten *Översyn av resursfördelningsmodell inkl. barnkonsekvensanalys 2024-08-13* jämfört med den version som barn- och skolnämnden tog del av i juni 2024. Bland annat har förslag om successivt införande av förändring i fördelning av grundresurs fritidshem skrivits fram.

Föredragning

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en rapport med förslag till beslut beträffande resursfördelningsmodellen.

- Den särskilda ersättningen till små skolor på landsbygden

Förvaltningen föreslår att dagens särskilda ersättning till små skolor på landsbygden upphör. Förslaget utgår från elevens bästa sett till kommunens skyldighet att bedriva likvärdig undervisning på kommunens skolor, med beaktande av den barnkonsekvensanalys med tillhörande elevintervjuer som gjorts som del av utredningen, se bilaga 1.

Utredningen visar på de utmaningar som finns med att bedriva en likvärdig undervisning med jämn och hög kvalitet på små skolenheter, även med den särskilda ersättning som de idag erhåller. Utmaningar som identifierats handlar till exempel om elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling, personalens möjligheter till kollegialt lärande och tillgången till gemensamma resurser såsom elevhälsa.

Befolkningsprognos indikerar att antalet elever på de små skolorna på landsbygden kommer minska under kommande år.

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

Mot den bakgrunden finns det skäl att ha en ordning där små skolor på landsbygden utreds inom ramen för den årliga lokalförsörjningsprocessen. Ett riktmärke för när så bör ske bedömer förvaltningen är när antalet elever understiger eller bedöms komma att understiga 60 elever.

- Fördelning av grundresurs fritidshem

Den ekonomiska rapporteringen har vid flera tillfällen signalerat att ersättningen till fritidshem med elever 10-13 år är otillräcklig. Störst utmaning bedöms det vara för skolor med mellanstadium som inte har ett lågstadium att samarbeta med gällande fritidshemsverksamheten. Mindre skolor med endast fritidsverksamhet för elever 10-13 år är särskilt sårbara ekonomiskt.

Förvaltningen föreslår att nämnden fattar beslut om en förändring av grundresurs fritidshem så att grundresursen för elever baseras på årskurs istället för ålder och att grundresursen för elever i årskurs 4-6 uppgår till 75 % av grundresursen för elever i årskurs F-3, istället för nuvarande 49 %. Förändringen av index från nuvarande 49 till 75 föreslås införas successivt över två budgetår, där index för elever i årskurs 4-6 föreslås uppgå till 60 år 2025 och 75 från och med år 2026. Ett successivt införande ger organisationen mer tid att anpassa sig till föreslagen förändring.

- Fördelning till anpassad grundskola

Ekonomiska underskott i anpassad grundskola kan sannolikt förklaras av utmaningar vad gäller organisation och lokaler. Förvaltningen föreslår därför nämnden att skjuta upp beslutet om ändringar i resursfördelningsmodellen för anpassad grundskola. Innan beslutet tas bör en utredning av de konstaterade utmaningarna genomföras, där fokus ligger på organisation och lokaler snarare än ekonomi och omfördelning av resurser. Detta eftersom resursfördelningens syfte i första hand förväntas utgå från elevernas behov och inte användas för att kompensera för organisatoriska eller lokalmässiga utmaningar.

- Översyn av nyanländpeng

Nyanländpeng har, sedan införandet 2019, genererats i tre år och inte avsett elever i förskoleklass. Om nyanländ elev går in i förskoleklass genereras därför ingen nyanländpeng alls, alltså inte heller när eleven börjar åk 1. Detta gör att det är av avgörande betydelse om en nyanländ elev börjar skolan under vårterminen i förskoleklass eller under höstterminen i åk 1. Förvaltningen föreslår därför att nyanländpeng fortsättningsvis även ska omfatta elever som anländer i förskoleklass.

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

För att bidraget ska kunna fördelas på lika villkor oavsett om eleven är skriven i kommunal eller fristående verksamhet kommer resultatet från Skolverkets obligatoriska kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper framöver inte användas som grund för fördelningen. Förvaltningen tar tillsammans med utbildningsförvaltningen fram en rutin för att registrera de uppgifter som krävs för att nyanländpeng ska kunna betalas ut till elever på fristående enheter.

- Möjligheten att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal

För en skola är det mest fördelaktiga ur ett ekonomiskt perspektiv att den fyller alla sina platser, dvs. att där går precis så många elever som där finns plats för sett till skolans lokaler och organisation. På flera av de kommunala skolorna i Lund ser det ut just så men det finns också skolor som har en överkapacitet, dvs. har plats för fler elever på skolan än där faktiskt går. Sett över de senaste 3-4 åren är det huvudsakligen samma skolor som är fulla respektive har överkapacitet.

Eftersom det finns flera svårigheter med att införa en ordning där det utgår en särskild ersättning för skolor med överkapacitet föreslår förvaltningen inte att resurser omfördelas till grundskolor med lågt söktryck och grundskolor med ogynnsamma delningstal.

Svårigheterna gäller till exempel utformande av precisa och förutsägbara villkor för när omfördelning ska ske. En ytterligare omständighet som behöver beaktas i sammanhanget är att en omfördelning till skolor med lågt söktryck och ogynnsamma delningstal även skulle behöva omfatta fristående skolor, detta utifrån den lagstadgade principen om lika villkor. Eftersom kommunen inte råder över fristående skolors kapacitet och nyttjandegrad skulle en ordning med en omfördelning utifrån söktryck och delningstal bli både oförutsägbar för barn- och skolnämnden och riskera att bli kostnadsdrivande för densamma.

- Möjligheten att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem

Med nuvarande fördelning utgår en enhetlig ersättning per barn/elev oavsett vistelsetid. Dagens modell tar därmed inte hänsyn till att det kan finnas stor variation i barnens vistelsetider.

En fördel med nuvarande modell är att rektor vet hur stor ersättningen är per inskrivet barn/elev. Att omfördela resurser baserat på vistelsetid skulle innebära att enhetens ersättning kan variera under ett budgetår beroende på i vilken mån som barn går upp eller ner i vistelsetid. Minskad vistelsetid skulle av naturliga skäl bli mest ekonomiskt kännbart för enheten. En annan problematik

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

som uppstår vid omfördelning baserat på vistelsetid är att detta skulle öka den administrativa bördan.

Med grund i detta föreslår förvaltningen ingen ändring som innebär att resurser omfördelas baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem.

- Modellen för extraordinärt stöd (EOS)

Barn- och skolförvaltningens modell för extraordinärt stöd infördes 2019 och följer modellen för det lagstadgade tilläggsbeloppet i fristående verksamhet. Modellen ger möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Förvaltningen gör bedömningen att det nuvarande systemet för extraordinärt stöd är det bästa möjliga för att säkerställa likvärdig hantering av extraordinära stödbehov inom kommunal verksamhet och mellan kommunala och fristående enheter. Modellen utgör även ett sätt att styra resurser dit där de individuella behoven är som störst, vilket motsvarar en resursfördelning i enlighet med 2 kap. 8b skollagen och ger rektorerna mer likvärdiga förutsättningar. Med grund i detta föreslår förvaltningen ingen ändring beträffande modellen för extraordinärt stöd.

- Beaktande av utredning om strukturresursens effektivitet

Efter beslut från kommunstyrelsen i december 2020 utvärderades den del av resursfördelningsmodellen som rör strukturresursen under 2021 (dnr 2020/7891).

I utvärderingen konstaterades att man kan överväga att lägga till variabeln hushållsinkomst och därmed öka träffsäkerheten i modellen med tre procentenheter, från 76 till 79 procent.

Att justera upp nivån på strukturresursen skulle ekonomiskt gynna skolor med svårare socioekonomiska förutsättningar. Det finns dock inte några enkla samband mellan ökade ekonomiska resurser och förbättrade resultat/betyg utan det är vad förskolan och skolan använder sina resurser till som har betydelse. Förvaltningen föreslår därför inga förändringar av strukturresursen. Kommuner bör endast göra förändringar i sin resursfördelningsmodell om det finns ett underlag som tydligt visar att modellen inte är tillräckligt träffsäker eller har andra brister. Nuvarande resursfördelningsmodell är välkänd och etablerad och förändringar riskerar att försvaga dess legitimitet.

- Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan

Riksdagen har beslutat att inför läsåret 2024-2025 avskaffa elevens val, vilket tidigare motsvarade 177 timmar. I samband med

2024-08-13

Diarienummer

BSN 2023/4433

riksdagens beslut har Lunds kommun gjort en översyn av den nuvarande timplanen och omfördelat timmar från lågstadiet till senare årskurser. Denna omfördelning innebär att högstadiets timplan ökar med 140 timmar, medan lågstadiets timplan minskar med 145 timmar. För att kompensera för förskjutningen i undervisningstid från lågstadiet till högstadiet föreslår förvaltningen att grundresursen i grundskolan justeras. Index för mellanstadiet föreslås öka från 105 till 106 och index för högstadiet föreslås öka från 116 till 118.

Information om förslag till uppdaterat reglemente ges under hösten 2024

Förslag till uppdaterat reglemente *Resursfördelningsmodell till förskola, grundskola och anpassad grundskola* tas fram och delges barn- och skolnämnden för information under hösten 2024. Därefter beslutar barn- och skolnämnden om reglementet i samband med sitt beslut om verksamhetsplan i början av 2025.

Beredning

Ärendet har beretts av planeringssekreterare, economicontroller och verksamhetscontroller på barn- och skolförvaltningen i samråd med styrgrupp med representanter från förvaltningsledningsgruppen och referensgrupp med rektorer. Information och dialog har skett kontinuerligt vid förvaltningsövergripande samverkan.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har genomförts och finns bilagd till rapport *Översyn av resursfördelningsmodell inkl. barnkonsekvensanalys 2024-08-13*.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser i detta skede.

André Levin
Tf. skoldirektör

Anna Palm
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Barn- och skolförvaltningen

För kännedom:
Utbildningsförvaltningen